

Sæd, og det vil derfor blive i flere Henseender meget uretfærdigt, og i hvert Tilfælde ubilligt, hvis man ikke indskrænker sig til at beregne den vordeende Kapitelstaxt efter Herrederne i Stedet for saaledes, som det nu er indrettet. Jeg vilde gjerne ønske Loven fremmet, idet jeg af Erfaring veed, hvormange Ulemper der ere forbundne med den Maade, hvorpaa Tienden nu er ordnet. Jeg kan i saa Henseende fuldstændig henholde mig til det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Claußen), som netop har givet forskjellige Oplysninger om de uheldige Forhold, der meget ofte ere tilstede ved Levering af Tienden, idet Tiendeyderne, som ere bortfjerne 3—4 Mil, ofte maa benytte et Par Dage til Turen, og da det er bestemte Dage, Tienden skal leveres, ofte i meget slet Veir, kommer deraf ofte Rivninger ved Leverancen. Naar det ærede Medlem har udtalt, at det kunde være en eller anden mindre behagelig Modtager, der foranledigede saadant, vil jeg dog ikke alene give Modtageren Skylden for disse Rivninger, men det kan ogsaa være, at Yderne undertiden levere mindre godt Korn, end de mulig kunde være pligtige til at levere. I hvert Tilfælde kommer der ved den hele Maade, hvorpaa Tienden nu leveres, tidt Ubehageligheder, Rivninger og Misforhold tilstede, og jeg forstaar ikke, hvorfor man saa bestemt skulde holde paa den gammelbuds Maade. Det forekommer mig, saaledes som Forholderne nu stille sig, at være heldigst baade for vedkommende Modtager, og tillige for vedkommende Yder, om de kunde faae en Afløsning med Penge i Stedet for Levering in natura. Jeg skal derfor tillade mig at anbefale, at Lovforslaget mulig kunde blive til Virkelighed i denne Samling.

Høgsbro: Jeg skal ikke komme ind paa de Enkeltheder, der ere bragte frem under denne Forhandling, idet de jo ville komme til at foreligge ved 2den Behandling, forsaavidt der da bliver fult Udvalgsforslag, og der vil da være Leilighed til nærmere at forhandle derom. Jeg ser nemlig ikke nogen Grund til at lade Sagen gaa i Udvalg, da den, saaledes som den ligger for her, jo er Resultatet af et eller to Udvalg, som tilbige have behandlet den her i Thinget. Jeg skal dog blot i Anledning af de Bemærkninger, der ere fremkomne angaaende det Ubillige i, at Kapiteltaxten nu for Tiden fastsættes for en større Kreds af Landet, for et Stift eller Amt i Stedet for f. Ex. Herredsvise, tillade mig at fraraade de ærede Medlemmer, som dele denne Anskuelse, at komme frem med dette Punkt under denne Sag, thi det har jo meget ofte været draget frem her i Salen, endog saa som et eget Spørgsmaal, om en Forandring af den Maade, hvorpaa Kapiteltaxten bliver sat; men man har ikke hidtil kunnet føre det igjennem, og vil man bringe det frem under dette Forslag, vil det vistnok føre til, at

det slet ikke bliver til Lov. Det kan endda have Bæmseligheder nok paa sin Veit. Det, jeg derimod særlig vil vende mig imod, er de Grundsatninger, efter hvilke den ærede Minister vilde have Loven betragtet. Han opfordrede Thinget til, naar det vilde have denne Ulempe afhjulpen, da at gjøre det paa en saadan Maade, at det ikke blev til Fordel for den ene eller den anden Part. Han stillede kjendelig nok Tiendeieren lige overfor Tiendeyderen, som om Tiendetageren i Virkeligheden var Tiendeier. Men det er ikke den Betragtning, Lovgivningen hidtil er gaaet ud fra. Tiendelovgivningen bruger Udtrykket Tiendetager og gjør netop derved et Skjel mellem Staten som den, der egentlig eier Tienden og har forbeholdt sig fremdeles at give Love om Tiendeydelsen paa en friere Maade, end den vil anvende angaaende andre private Eiendomsforhold — og dem, der paa Statens Vegne opkræve Tienden, nemlig dem, som den kalder Tiendetagere. Naar Lovgivningen tidligere har befattet sig med dette Forhold, har den ingenlunde været saa sm over, at der ikke skulde ske Noget til Fordel eller Skade for den ene Part. I 1810 f. Ex. er der ikke Tvivl om, at det vilde have været til Fordel for Tiendetagerne at blive ved at beholde den Tienderet, de hidtil havde havt, saaledes at Tienden blev opkrævet fremdeles in natura af Kornet paa Marken. Men ikke desto mindre fastsatte Lovgivningen Veien, ad hvilken det skulde ophøre, naar Tiendeyderne forlangte det. Den indrømmede vel Tiendetagerne en Tiendebel mere, end Tienden hidtil havde bestået sig til som Erstatning for det mulige Tab, de vilde lide ved, at Tienden for Fremtiden ikke kunde stige med den tiltageode Høstafgrøde, efterhaanden som Agerbruget stred frem. Men da det viste sig, at denne Bestemmelse om en Tiendebels Tillæg til det hidtil Ybede desuagtet var en væsentlig Vindring for en saadan Tiendekonvertering som man ønskede, toges ogsaa denne Bestemmelse bort ved Loven af 1852, og det efter at Grundloven udtrykkelig havde sikret Eiendomsretten. Man erkjendte, at her var et Tilfælde, hvor Almenvellet krævede et Ophør af det forældede Forhold, og at Staten som den, der var den virkelige Tiendeier, havde Ret til at fastsætte Ydelsesmaaden, saaledes at der kunde være Udfigt til, at det vilde ophøre. Jeg ser ikke rettere, end at, naar der i dette Lovforslag er sat en Bestemmelse om, at det er Tiendeyderne, der skulle have Valget, og ikke Tiendetagerne, er det slet ikke Andet, end hvad der er i fuld Konsekvens med det, som skete i 1810, hvor det blev overladt til Tiendeyderne selv at bestemme, om de vilde svare Tienden in natura eller med Penge; hvad Tiendeyderne valgte, skulde for Fremtiden gjælde. Nu har det imidlertid vist sig, at det paa mange Steder fremfalder flere Ulemper, og jeg tør ogsaa nok sige en Uvillie og Misforhold mellem Samfundsklasser, som det aaben-